

Таблиця 5, викурювання цигарок за добу. Більшість респондентів – 29%, які викурюють приблизно 5-10 цигарок, 27% - приблизно 10-15 цигарок, ще 26% - викурюють в середньому 1-5 цигарок за добу. Лише 12% , які приблизно 15-20, а 6% - більше 20 цигарок за добу.

Таблиця 6 – Стан здоров'я респондента

Стан здоров'я респондента	%, які палять
абсолютно здоровий	4%
хворію, але дуже рідко	15%
хворію часто	43%
наявність хронічних хвороб	38%

Отже, табл. 6, стан здоров'я респондента. Нажаль тільки 4% респондентів, які палять – абсолютно здорові, хворіють, але дуже рідко – 15%, хворіють часто – 43%, наявність хронічних хвороб – 38%.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Генкова Л.Л., Славков Н.Б. Почему это опасно.– М.: Просвещение, 1998.
2. Пархотик И.И. Как сохранить здоровье.– К.: Наукова думка, 1999.
3. Валеологія. Підручник. – К., 2001.
4. Основи здорового способу життя. – К., 2000.
5. Тютюнопаління до народження: проблеми і наслідки. – К., 1998.

УДК 502

Кобець В. Д. (Україна, Вінниця)

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИРОДООХОРОННИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Свого часу на сторінках місцевих вінницьких газет, у багатьох періодичних виданнях України та в книгах відомих українських публіцистів Сергія Плачинди, Степана Колесника, Володимира Яворівського, Івана Волошенюка та багатьох інших порушувалися проблеми діяльності природоохоронних систем, наголошувалося на тому, що через їхнє неправильне облаштування, використання спричинялася шкода населенню, яке живе поблизу в містах, селах, селищах, а ще й страждали водоймища, ліси, лісосмуги. Підсилювалася шкідлива дія людського фактору, бо не всі відповідально ставляться до експлуатації природоохоронних систем.

Щодо порушених проблем у 70-х роках минулого століття була чітка вказівка “загнуждати середовище і примусити його працювати на суспільство”. І почалося будівництво водосховищ, каскадів на річках, як-от на річці Марківка Томашпільського району, прийнялася широка програма щодо захисту Ірпінської долини, вже навіть затвердилися відповідні іригаційні, водозабірні, різні природоохоронні заходи. Але партійна влада вирішила по-своєму: необхідно будувати каскад водоймищ, розорати землю і через спеціальну систему трубопроводів, через гідранти освоїти систему поливання капусти. Саме так у цій чарівній, наче Богом обласканий долині над Ірпенем, вирішили вирощувати сільськогосподарські продукти для столиці.

Та незважаючи на серйозний і ґрунтовний наступ важкої компартійної артилерії, підсиленої авторитетними висновками наукових експертів, вперто взявся протистояти цьому нашестю наш земляк, письменник-публіцист, Степан Колесник. Статті його на захист Ірпінської долини, захисту екології, цієї унікальної землі, відомої ще з древніх слов'янських часів, були ґрунтовними і беззаперечними. Сам перший секретар ЦК партії Володимир Щербицький покликав журналіста до себе на прийом. Мав намір: або поставити крапку на цих розмовах про захист долини, або дати якийсь конкретний розвиток його пропозиціям. Замість десяти хвилин, відведених на розмову, Володимир Щербицький спілкувався з цікавим і оригінальним письменником півтора години. З усього видно, що сам Щербицький задумався над серйозною проблемою.

Час пішов! Степан Колесник, як досвідчений фахівець популярно пояснив Щербицькому: зрошувальна система знищить долину, замулить найменші струмочки і джерела, в результаті чого пропаде древня, ще в літописах Ярослава Мудрого згадана, повноводна річка Ірпінь.

Після тривалих дискусій серед науковців, громадськості, все-таки Ірпінську катастрофу спинили.

Такі ж наслідки недолугої політики із спорудженням дренажних систем спостерігалися на Львівщині. Я працював у цих краях журналістом і можу засвідчити, що Самбірський цегельний завод спеціалізувався на виробництві дренажних труб. На них, до речі був у ті часи шалений попит. Ці труби випускалися мільйонами штук, ними облаштовано сотні кілометрів траншей, каналів, виритих у заплаві Дністра. Таким чином почався серйозний наступ на родючу драглисту землю, яка через певний час стала малопридатною для обробки, висохли озера, очерети, заплави, птаство.

Бездумно, по-варварськи, без особливого нагляду в районі Старого Самбора та прилеглих сіл добувають гравій з річища Дністра, який вже починає міняти своє русло, стає непридатним для життя риби, а густі

лозинові заплави біля Сам бора перетворилися на темні небезпечні кратери. Ріка тим часом міліє, вичерпуються її життєдайні ресурси.

На мій погляд, дуже важливий аспект цієї проблеми природоохоронні системи мають працювати ефективно, щоб людський фактор не міг негативно впливати на їх функціонування. А тому велика відповідальність за це покладається на суди, прокуратуру, правоохоронні органи та громадськість. Ще недостатньо у нас газет і журналів на теми екології, які б сприяли важливій просвітницькій екологічній роботі.

Як не дивно, не тільки у нас, а й у наших сусідів – росіян, у Греції я спостерігав подібні проблеми. Скажімо на Пелопоннесі, у Греції, я теж зіткнувся з нехлюйським ставленням людей до природоохоронних систем, там вирито глибокі канали, обкладено їх бетонними блоками, і служать вони для відведення води під час танення снігу в горах. На певний час це рятує апельсинові плантації від повеней, запобігає руйнуванню прилеглих сіл, мостів, доріг, однак влітку ці бетонні жолоби перетворюються на скопища сміття, дерев, загиблих тварин та різних бетонних відходів. Звичайно, такі грецькі канали стають небезпечними розсадниками антисанітарії. До цього хочу додати: отруєна пестицидами грецька земля, особливо апельсинові плантації, дуже збідніли на флору і фауну. У цих садах уже не співають солов'ї, тут не мостять гнізд лелеки – немає боліт, в яких водилася б пожива для цих птахів.

Болить мене душа і про безглуздя, яке твориться на Вінниччині. Ми й досі не маємо досконалих сміттєзвалищ, б'є тривогу стадницька громада, на яку наступає широкоформатний смітник міста Вінниці. Ще й досі не вироблено чіткої програми щодо утилізації шкідливих відходів хімічної промисловості з колишнього Вінницького хімзаводу. На мій погляд, ні сучасна влада в Україні, ні серйозні міжнародні екологічні інституції не поставили перед собою кардинальних завдань – суворими законами, судовими рішеннями, діловим наглядом правоохоронних органів разом з громадськістю берегти рідну Землю, єдину і неповторну у Всесвіті. Це – глобальна проблема.

Вкотре ми наголошуємо, недосконалі природоохоронні системи знищують Дніпро, загниває і все більше стає небезпечним Кременчуцьке водосховище на Дніпрі, під яким мертві села, цвинтарі, церкви... Ось таке в результаті зневажливого ставлення до природи може статися і з нами, людьми.

Підтвердження цьому неефективна діяльність природоохоронної системи в Калуші, де провалюються будинки, цілі території і ніякої ради на це немає, бо бракує коштів у держави, а місцеві люди у розпачі. Загрозливі тенденції спостерігаються на території Чорнобильської зони. Мені доводилося побувати в самому Чорнобилі, в селі Стичанка та в сусідніх селах, де вже здичавіла земля, де вже природа вийшла на дикий простір і мстить людині мутантами, нуклідами і всім іншим. Стогне в хижих руках людини Прип'ять, кличе на поміч наш Буг, який страждає від нечистот, розорювання прилеглих річкових земель, незаконного спорудження об'єктів із шкідливим виробництвом. А ріка наша мала імення – Бог. Що ж, виявляється, ми посягнули на самого Бога, а за це карі Господньої тим, хто це робить, не минути.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колесник С.П. Медозбір. – К.: Молодь, 1967. – С. 92.
2. Голубець М.А. Екосистемологія. – Львів: Поллі, 2000. – 321 с.
3. Вернадский В.И. Размышления натуралиста. Научная мысль как планетное явление. Кн. 2. – М.: Наука, 1977. – 174 с.

УДК 502.5:550.4(477)(043.3)

Єгорова Т.М. (Україна, Київ)

ЛАНДШАФТНО-ГЕОХІМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

З 1986 р. ландшафтно-геохімічні дослідження набули чіткої екологічної спрямованості як в Україні, так і Росії та Білорусі. У науково-методичних виданнях М.А. Глазовської, К.І. Лукашова, В.К. Лукашова, І.П. Гаврилової, Б.А. Рєвіча, С.П. Яніна, І.О. Морозової, Н.І. Несвіжської, В.О. Алексієнка, Б.Ф. Міцкевича, М.І. Толстого, Е.Я. Жовінського та інших вчених висвітлюються проблеми ландшафтно-геохімічного картографування, вивчення та аналізу форм знаходження хімічних елементів, моделювання процесів техногенної міграції та моніторингу. Дослідженнями 80-90-х років ХХ ст. В.В. Ковальського, В.В. Єрмакова В.М. Касімова, В.М. Міщенко, В.А. Мелинської, П.С. Савченка та інших простежено геохімічний зв'язок живої та косної речовини в межах однієї екосистеми, ускладненість та посилення синергетичних ефектів з метою шляху деталізації геосистемної організації території. Фахівцями Біогеохімічної лабораторії ім. В.І. Вернадського у період 50-90 - х років ХХ ст. започатковано основи досліджень на територіях ендемічних захворювань (мікроелементозів і фітопатологій) та обґрунтовано висновки про захворюваність населення як інтегрованого показника впливу довкілля на здоров'я людини, що широко висвітлюється у працях О.П. Віноградова, В.В. Ковальського, В.В. Іванова, К. Рейлі, Ю.С. Саста, П.А. Авцина, С.В. Ісаєва.

Серед сучасних різноманітних екологічних досліджень України геохімічні спостереження мають провідне значення. Більшість досліджень базується на хімічній диференціації окремих компонентів довкілля або, у окремих випадках, характеризують землі певного господарського використання. Такі принципи екологічного аналізу повністю відповідають структурі і методології побудови сучасних екологічних атласів Фінляндії,